

§ 12 posl. odst. zák. č. 144/20 o podílu zaměstnanců na čistém zisku. Zaměstnancům přísluší právní nárok na toto úřední přezkoumání a k uplatnění tohoto nároku jménem jejich je legitimována revírní rada. (Boh. A 8952, P. P. 208.)

§ 19.

52. O postavení závodní rady ve věcech dozorčích. Výrok horního úřadu, kterým se odpírá dozorčí zakročení báň. úřadu, žádané záv. radou, je způsobilý, dotknouti se práva záv. rady na spolupůsobení při dozoru. Záv. radě přísluší ve věcech dozorčích legitimace ke stížnosti na nss. (Boh. A 8414, P. P. 53.)

E. PROCESNÍ NORMY.

53. K příslušnosti živnostenských soudů nenáleží spor mezi zaměstnavatelem a tím, komu byla mzdová pohledávka zaměstnavatele přikázána k vybrání. (Váž. obč. 10025, P. P. 134.)

54. Pro rozepři, jíž se zaměstnanec domáhá na zaměstnavateli zaplacení na základě mimosoudního smíru ujednaného před živnostenským soudem, jest příslušný řádný soud. (Váž. obč. 10204, P. P. 182.)

55. Do usnesení, jímž uznána příslušnost dovolaného krajského soudu, nikoliv neplatná příslušnost živnostenského soudu, jest rekurs přípustný. (Váž. obč. 10023, P. P. 134.)

56. Domáháno-li se nároku na odměnu za práci přes čas podle zák. č. 91/18 a na od-

škodnění pro nenastoupenou dovolanou podle zák. č. 67/25, jest co do přípustnosti dovolání považovati oba nároky za celek. (Váž. obč. 9505, P. P. 88.)

57. Spory vzniklé mezi okresní záložnou hospodářskou s jednotlivými jejími úředníky ze soukromoprávního služebního poměru přísluší rozhodovat řádným soudům. (Boh. A LXVIII, P. P. 195.)

58. Příslušnost řádných soudů k rozhodnutí o nároku na zaopatření trvalého zaměstnance na velkém majetku pozemkovém podle nař. č. 305/22. (Boh. A LXIII.)

59. N. s. s. není příslušný rozhodovati o meritu sporu projednávaného před úřady správními o mzdových nárocích zemědělských zaměstnanců. N. s. s. však přísluší v takovém případě zkoumati, zda spor byl vyřízen nejvyšší stolicí správní. (Boh. A 8750, P. P. 111.)

F. VEŘEJNÝ DOZOR.

I. Živnostenská inspekce.

60. Majitele živnosti nelze stihati za přešupek § 8 zák. č. 117/1885 ř. z. o živ. inspektorech, který byl spáchán osobou, zaměstnanou v jeho podniku. (Boh. A 8536, P. P. 108.)

II. Dozor báňských úřadů.

61. O příslušnosti revírního řadu báňského k schválení změn v rozporu pracovních směn. (Boh. A 8414, P. P. č. 53.)

JUDr. Josef Jeřábek:

Jak nejvyšší soud anuluje zákon o závodních výborech.

Ustanovení zákona o závodních výborech, pokud jimi byla poskytnuta ochrana zaměstnancům proti propuštění z pracovního poměru, byla předmětem mnohých sporů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli a jejich výklad prošel křížovou cestou soudního rozhodování. Avšak výklad, který těmto ustanovením dává v posledních svých rozhodnutích nejvyšší soud v Brně, je naprosto nepřijatelný.

Jde o ochranu podle § 3, lit. g, zákona, podle něhož může závodní výbor žádat, aby rozhodčí komise přezkoumala propuštění dělníka nebo zaměstnance, který je zaměstnán alespoň 3 roky nepřetržitě v podniku, a jehož propuštění shledá závodní výbor zřejmě neodůvodněným. V tom případě, jak

známo, může rozhodčí komise uložit zaměstnavateli, aby buď zaměstnance přijal do práce za dřívějších podmínek a nahradil mu výdělek mezitím ušlý nebo aby se mu postaral o jiné zaměstnání nebo aby mu dal odstupné ve výši 1týdenní až 4týdenní mzdy.

Podle § 22 zákona smějí býti členové závodního výboru propuštěni jen se souhlasem rozhodčí komise.

V obou případech této ochrany zaměstnanců i déle než 3 roky zaměstnaných i u členů závodního výboru je jejich ochrana vyloučena, jestliže jde o případ propuštění podle § 82 živn. ř. V podrobnostech je v zákoně poněkud jiná stylisace u obou případů, ale tím se dnes nechceme zabývat.

Samozřejmě, že rozhodčí komisi předloženy byly k rozhodnutí případy propuštění zaměstnanců, a zaměstnavatelé tvrdili, že jde o propuštění podle § 82 ž. ř.

Touto věcí zabýval se nejvyšší správní soud mnohokrát ve svých rozhodnutích. Zaměstnavatelé totiž začali vykládat zákon tak, že rozhodčí komise není oprávněna o věci jednat, jakmile zaměstnavatel vznese námitku, že šlo o propuštění podle § 82 živn. ř.

Neudržitelnost tohoto stanoviska je zřejma z toho, že by pak zaměstnavatel měl úplně v rukou, zda chce nebo nechce se rozhodčí komisi podrobit. Stačilo by, aby vznesl třeba neodůvodněnou námitku, že propustil zaměstnance z důvodu podle § 82 ž. ř. (na př. pro urážku, kterou se zaměstnanec dopustí vůči zaměstnavateli) a už by tím rozhodčí komisi vyloučil z rozhodování. Stáli proto zástupci zaměstnanců od počátku na stanovisku, že rozhodčí komise je oprávněna zkoumat a vyšetřit, zda zaměstnavatel má skutečně důvod podle § 82 ž. ř., a teprve, když komise zjistí, že má, nechť se přihlásí za nepřislusnou.

V tomto svém stanovisku dosáhli zaměstnanci podpory u nejvyššího správního soudu v Praze, který na příklad ve svém rozhodnutí z 21. května 1930, č. 8315, Boh A 8622 (P. P. 110) praví:

»Naříkaným rozhodnutím uznala rozhočí komise podle zákona o závodních výborech ke stížnosti dělníka Františka I., že propuštění tohoto dělníka z práce není podle § 3, lit. g), odst. cc) zákona o závodních výborech odůvodněno a že firma je povinna dáti mu odbytné ve výši čtyřdenní mzdy.

Proti výroku naříkaného rozhodnutí vznáší stížnost firmy v první řadě námitku, že rozhodčí komise nebyla kompetentní k jeho vydání, ježto František I., byl správou závodu propuštěn z práce podle § 82 živn. řádu a v případě takovém nelze vůbec použítí ustanovení § 3, lit. g) zákona o závodních výborech. Podle náhledu stížnosti nemůže rozhodčí komise ani zkoumat, byl-li ve skutečnosti dán důvod k okamžitému propuštění zaměstnance z práce, ježto rozhodnutí v této otázce patří před řádné soudy.

Námitku tuto neuznal nss důvodnou. Je mimo spor, že jde o rozhodnutí o nároku zaměstnance podle § 3, lit. g) zák. o závodních výborech. O nároku takovém rozhoduje podle výslovného předpisu, obsaženého v cit. § jedině rozhodčí komise. Příslušnost její není vyloučena proto, že šlo o propuštění zaměstnance bez výpovědi podle § 82 živnostenského řádu, ve kterémžto případě ustanovení § 3, lit. g) zák. o závodním výboru — nelze použítí. Neboť i kdyby vskutku šlo o případ právě dotčený, nebyla by rozhodčí komise oprávněna rozhodnutí o zmíněném nároku pro svoji nepřislusnost oděpřítí, nýbrž byla by povinna vysloviti, že nárok takový v daném případě nevznikl, ježto jde o propuštění zaměstnance podle § 82 živn. řádu. Je tedy stížnost firmy, pokud namítá nepřislus-

nost rozhodčí komise k výroku sub 1 uvedenému, bezdůvodná.«

Naproti tomu Nejvyšší soud v Brně postavil se v řadě rozhodnutí na stanovisko příznivé zaměstnavatelům, které zejména v rozhodnutí z 3. července 1930, č. R I 345/30, Váž. obč. 10069 (P. P. 126) provedl do všech důsledků.

V tomto případě šlo o dělníka, déle než 3 roky zaměstnaného v podniku se závodním výborem, a zaměstnavatel tvrdil, že ho propustil podle § 82 živn. ř. Rozhodčí komise zjistila, že to není pravda, a uložila zaměstnavateli, aby dělníka přijal zpět do práce a nahradil mu výdělek mezitím ušlý. Zaměstnavatel nevyhověl a tak dělník žaloval o zaplacení mzdy podle nálezu rozhodčí komise u příslušného soudu. Věc přišla až k nejvyššímu soudu, který se postavil na toto nepřiznivé stanovisko pro zaměstnance.

»V souzeném případě rozhodčí komise nebyla podle zákona vůbec příslušnou rozhodovati o věci na ni vznesené, protože se podle § 3, lit. g) zákona čis. 330 z roku 1921 nevztahují ustanovení tam uvedená na dělníka a zřízence, který se dopustil jednání, pro něž může býti pracovní nebo služební poměr přerušen bez výpovědi podle § 82 živn. řádu, a protože již z podání závodního výboru na rozhodčí komisi bylo zřejmé, že se žalobcovo propuštění stalo proto, že se prý dopustil krádeže jetelového sena. K řešení otázky, zda se žalobce skutečně dopustil tohoto jednání čili nic, nebyla však rozhodčí komise příslušnou a neměla se proto do jednání o věci pouštětí. S tímto právním názorem nejvyšší soud souhlasí, neboť se opírá o doslov § 3, lit. g) zákona čis. 330/21, srovnává se s vývody rozhodnutí čis. 5628 a 6379 Sb. z. a n. a nejvyšší soud na něm trvá. Právě-li zákon čis. 330/21 v posledním odstavci § 3, lit. g), že se předcházející ustanovení nevztahují na dělníka nebo zřízence, který se dopustil jednání, pro něž může býti pracovní nebo služební poměr bez výpovědi přerušen podle ustanovení § 82 živn. řádu, nelze tomu rozumětí jinak, než že, stalo-li se propuštění z důvodů v § 82 živn. řádu vytčených, není závodní výbor povolán zkoumatí důvodnost propuštění a předkládat věc rozhodčí komisi, a že rozhodčí komise není vůbec příslušná, aby v takovém případě rozhodovala.

Rozhodčí komise, zřízené podle zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čis. 330 Sb. z. a n., jsou podle stále praxe nejvyššího správního soudu úřady správními. Jejich nálezy jsou tudíž nálezy úřadu správního a soudy nenáleží je zkoumatí po stránce věcné oprávněnosti, nýbrž jen po stránce formální, zejména tedy zda byl nález z něho vydán úřadem k tomu podle zákona příslušným a zda lze z něho dovozovati právo, jehož se ten, kdo se jím dokládá, domáhá proti odpůrci. Předmětem soudcovské úvahy jest tedy otázka, zdalí dovolávané rozhodnutí správního úřadu trvá proti druhé straně po právu; věcnou stránkou nálezu správního úřadu není se soudci obíratí, ani kdyby se přičil po té stránce zákonu.

Soudu náleží proto zkoumatí, než o věci rozhodne, zda jest zmíněný nález, jímž se žalobce dokládá, náležitým právním podkladem žalob-

ního nároku, a musí si tudíž především rozřešiti předurčující otázku, zda byl nález ten vydán úřadem podle zákona k tomu příslušným. Uznal-li odvolací soud právem, že rozhodčí komise nebyla příslušnou rozhodovati o věci na ni vznesené, není jejím nálezem vázán a nemůže o něj opíratí své rozhodnutí.«

Z těchto úvah nejvyššího soudu v Brně je patrné, že se nejvyšší soud postavil na stanovisko, že rozhodčí komise nesmí vůbec jednat, jakmile zaměstnavatel vznesl námitku, že jde o propuštění podle § 82 živn. řádu. Protože naopak nejvyšší správní soud v Praze taková rozhodnutí rozhodčí komise, ve kterých by odmítla rozhodčí komise jednat již pouze proto, že zaměstnavatel vznesl námitku podle § 82 živn. řádu, aniž by se tedy přesvědčila, zda námitka je oprávněná, zrušuje, tedy nejvyšší soud v Brně zase proti nejvyššímu správnímu soudu v Pra-

ze odmítá takovým nálezům rozhodčích komisí právní závaznost.

Nechceme se vyslovovat, zda a pokud jde o známý boj o prvenství mezi nejvyšším soudem v Brně a nejvyšším správním soudem v Praze. Konstatujeme jen, že to není první případ, ve kterém nejvyšší správní soud v Praze vydává nálezy příznivější pro pracující vrstvy než nejvyšší soud v Brně.

Konstatujeme dále, že podle našeho názoru je prakse nejvyššího soudu v Brně v této věci zcela nepřijatelná, neboť znamená, že je úplně v rukou zaměstnavatele, zda chce nebo nechce si svůj spor dát vyřídit před rozhodčí komisí. Stačí, aby vznesl třeba neodůvodněně námitku podle § 82 živn. řádu a tím již rozhodčí komisi vyloučí z rozhodování. Toto stanovisko je samozřejmě pro nás nepřijatelné.

JUDr. Jiří Pleskot:

Přehled judikatury sociálně pojišťovací (zák. č. 221|24 ve zn. nov. č. 184|28).*)

Kriteriem hlavního, resp. vedlejšího zaměstnání není jeho trvalost, ani závazek pohotovosti k vyzvání zaměstnavatele (nss. 15. III. 1926, č. 9291, Boh. A. 5486).

Nepatrná mzda by mohla býti důležitým kriteriem pro řešení otázky, zdali tu je zaměstnání vedlejší, jen při poměrně stejné intenzitě a sociální důležitosti různých zaměstnání nebo různých zdrojů výživy té které osoby.

Činnost, jež jest jediným zaměstnáním osoby pracující a jediným zdrojem příjmů, nelze zajiště hodnotiti za zaměstnání vedlejší (nss. 12. IX. 1929, č. 16.768, Boh. A. č. 8104).

Výše výdělků sama o sobě nemá rozhodného významu pro otázku, zda určitý dělník jest zaměstnán pravidelně, nebo toliko příležitostně (nss. 10. V. 1924, č. 8345, Boh. A. č. 3599).

O zaměstnání vedlejším mluví lze pouze tehdy, má-li dotyčná osoba ještě jiné zaměstnání, které lze kvalifikovati jako její zaměstnání hlavní; není však třeba, aby toto zaměstnání hlavní bylo zaměstnáním výdělečným (nss. 10. III. 1925, č. 4847, Boh. A. č. 4499).

Není třeba, aby tu stály proti sobě různé činnosti téže osoby, nýbrž rozhodným je, zda s hlediska hospodářského neb sociálního jeví se činnost, o níž tu jde, zaměstnáním podružným, t. j. takovým, jež nelze v konkrétním případě s hlediska právě vy-

klad existence té které osoby. Tak i u osoby mající doživotní důchod, ať již kapitálový či z dřívějšího služebního poměru, provozuje-li nějaké zaměstnání námezdní, lze toto zaměstnání kvalifikovati jako vedlejší, je-li s hlediskem shora vytčených zjevem podružným. Může proto i výdělečné zaměstnání pensisty podle okolností případu býti jeho zaměstnáním vedlejším (nss. 20. XI. 1928, č. 10.942/27, Boh. A. 7563, P. P. r. VIII., str. 45).

Při řešení otázky, zda zaměstnání určité osoby jest jejím zaměstnáním hlavním či vedlejším, dlužno porovnávatí pouze jednotlivé složky pracovní činnosti této osoby navzájem, nikoliv činnosti této osoby s činností osoby jiné, třeba ve společné domácnosti s ní žijící (nss. 30. VI. 1924, č. 7344, Boh. A. č. 3835).

Není třeba, aby zaměstnání hlavní bylo zaměstnáním výdělečným (nss. 10. III. 1925, č. 4847, Boh. A. č. 4499).

Také u osob, jejichž hospodářská existence zakládá se na úhrnném výtěžku z rozmanitých zdrojů příjmových, zejména jednak na příjmech vlastních majetků (hospodářských), jednak z výdělků získávaných z prací přechodně vykonávaných pro různé zaměstnavatele, sluší posuzovati otázku, je-li některou z rozmanitých výdělkových činností možno kvalifikovati za hlavní zaměstnání, vždy se zřetelem k tomu, v jakém poměru jest ona činnost k celkové hospodářské a sociální situaci té které